

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marțea, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL.

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhiepiscopale, Sibiu, str. măcelarilor 45;

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, strada măcelarilor nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE.

Pentru odată 14 fl., — de două ori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

Un nou compromis.

Sibiu, 17 Iunie n.

O știre de mare însemnătate a apărut zilele trecute, în formă destul de autentică, într-o gazetă vieneză, — „Die Zeit”, — despre care se știe, că stă foarte aproape de guvernul maghiar, anume, că guvernul maghiar va ajunge și în chestiile militare, cari se luaseră dela ordinea zilei, la bună înțelegere cu cercurile conducătoare dela Viena, după ce pertractările purtate în direcția aceasta, în timpul din urmă au dus la o îmbucurătoare apropiere.

Firește, a urmat numai decât o desmințire categorică din parte maghiară, afirmându-se, că nici de prezent, și nici în trecut apropiat, pertractări nu s'au ținut cu cercurile conducătoare dela Viena în chestiile militare.

A venit însă o altă gazetă vieneză, — „Reichspost”, — și într'un prim articol a făcut constatarea, că desmințirea e falsă, pentru că schimb de păreri a avut loc de fapt în chestia aceasta între cei dela Budapesta și cei dela Viena, și cu toate că formațiune desăvârșită nu a primit planul pe care ar voi cei din Budapesta să-l realizeze, el și ca plan constituie o primejdie atât de mare pentru naționalitățile nemaghiare din Ungaria, încât trebuie descoperit, pentru a se putea lua din vreme măsurile de apărare din partea celor interesați.

E vorba adevărat, să li se facă o nouă concesiune Maghiarilor din partea Vienei, să li se permită să compună noua lege electorală, pe care ministrul de interne, contele Andrassy, a promis-o pe toamnă, așa cum cer interesele lor, pentru a-și putea conserva și pe mai departe supremația, eghemonia, domnia.

Contele Andrassy a făcut adevărat diferite combinațiuni, dar oricum ar

suci și drege lucrurile, cu votul universal secret și fără restrângere, așa cum l'a promis guvernul unguresc în pactul legat cu Coroana, — eghemonia maghiară e primejdă, coaliția maghiară se condamnă însăși la moarte și face inevitabilă intrarea în parlament a naționalităților și a social-democrației în număr, care poate se devină îngrijitor pentru viitorul Maghiarilor.

Aflându-se deci în strâmtoarea aceasta, guvernul maghiar a aflat o ușită de scăpare, o formulă, care e pusă la ordinea zilei și e mult discutată în cercurile politice vieneze, deși numai în principiu, anume, că Maghiarii se renunțe la pretensiunile lor militare, în schimb însă să li se permită se facă o lege electorală așa cum lor le convine. Va se zică, fără vot universal, ori apoi cu vot universal, dar cu diferite restrângeri și pedeci, puse celor ce nu aparțin nobilei națiuni maghiare.

E vorba deci de un nou compromis între Coroană și Maghiari, menit se de o nouă lovitură naționalităților nemaghiare din patria aceasta. Dacă el cu adevărat se va lega între Coroană și guvernul maghiar, atunci naționalitățile nemaghiare rămân și pentru mai departe deschise dela participarea în număr corăspunzător forțelor lor numerice și spirituale la conducerea de stat, sufragiu universal rămâne pentru Ungaria o idee compromisă, iar eghemonia maghiară se întărește de nou și prinde rădăcini puternice.

Și în schimb ce dau Maghiarii? La aceasta întrebare răspunde ziarul „Reichspost” după cum urmează:

„... Se poate, că armata ar primi anul acesta legea nouă militară. Dar pentru aceea armata nu ar fi cu nimic asigurată în contra pretensiunilor maghiare, pentru că șovinismul își găsește osută de ocaziuni ca să-și renouască atacurile, și atacurile acestea se vor desvoltă cu atât mai li-

ber, cu cât partidele extreme maghiare nu vor mai fi ținute în frâu prin pactul legat cu Coroana și prin reforma electorală, ce au se o facă, ba din contră, neînfrângerea lor vine chiar asigurată prin noua reformă electorală. Coroana și Monarhia ar sta desarmate în fața kossuthismului, și întregul pact, întreaga grije și miserie din anii din urmă, ar fi fost de prisos, căci kossuthismul, care se află la marginea mormântului, s'ar apropia numai de realizarea planurilor sale.

Aceea ce se urzește cu ferestrele închise în unele palate din Pesta și Viena ar fi deci curată fatalitate. După experiențele din săptămânile trecute, e greu a te putea rezimă pe delegațiunea austriacă; dar totuși nu perdem speranța, că ea va face plausibil baronului Aehrenthal, cum vrea ea să se valorizeze traficul cu legea militară. Amânarea delegațiunilor până la toamnă nu poate se scutească regimul comun de responsabilitate pe care o are. Să va face tot posibilul, ca la toamnă să nu ne aflăm în fața unor fapte împlinite...”

Nu putem se știm, dacă e așa, ori nu e așa. Dacă s'a urzit ori nu planul despre care e vorba. Dar dacă el e cu adevărat discutat în cercuri intime, tare ne temem, că deja ne aflăm în fața unor fapte împlinite, și atunci toate bocetele și toate lamentările sunt de prisos, pentru că sunt întârziate. Bine ar fi deci se nu fie așa, cum scrie „Reichspost” că ar putea să fie!

Program politic naționalist.

I.

În broșura lui Mercator, despre care am vorbit în numărul trecut, se face constatarea în capitlul ultim, că chestia de naționalitate trebuie rezolvată, și anume, din partea Maghiarilor, încă înainte de a fi aruncate naționalitățile în brațele Austriei.

— „Bărbații noștri de stat și publicității să nu să sparie deci — așa scrie autorul, — de acel „răstigneste-i” al presei isterice și de „tradatorii de patrie.” Inteligența noastră, întreagă la inimă și la nervi, va ști bine, că nu noi ducem patria la primejdie, ci în mod inconștient aceia, cari de și nu în mod efectiv, dar în efigie, stăpesc naționalitățile* zi de zi, ori vreau să le stărpească prin legi aspre.

Aceea ce ar fi de făcut pe terenul politicii de rasă, se cuprinde în următoarele: Trebuie să conservăm rasa maghiară și calitățile ei morale, pentru că pentru noi aceasta e rai de valoare. Trebuie apoi să întărim factorii, cari fac maghiarizarea în mod automatic, adică orașele. De altă parte însă nu trebuie să privim cu ochi dușmănoși la limba și cultura naționalităților noastre, ci chiar trebuie să le promovăm cu prevenire, fără nici un gând ascuns.

Ce se ține de misiunea primă, societatea și statul trebuie să afle modalitățile, ca rasa noastră (maghiară) se fie ferită de emigrări, alcoholism, lipsă de cultură și religiozitate, și de pustiirile ce le produce imoralitatea. (Iși expune pe larg părerea în privința aceasta, apoi continuă: „Ce se atinge acum de politica ce trebuie să o urmăm în fața de naționalități, programul stă din următoarele puncte:

1. Trebuie se reformăm administrația. Ambiția actualilor funcționari comitatensi se extinde numai la rezolvarea mecanică a afacerilor militare, de contraveniune administrativă și ale servitoriei. În schimb însă nu se ocupă de loc, ori numai ici-colea, cu interesele economice și culturale ale poporului, cu îndreptarea administrației comunale, cu administrarea corectă a averii comunale și mai ales a izlazurilor, cu parcelarea de moșii, cu formarea de tovărășii agricole și industriale, cu organizarea de bănci comunale, cu răpândirea industriei de casă, cu formarea de cercuri economice și de muncitorime, cu propagarea formării de reuniuni antialcoholice și de temperanță, cu înființarea de biblioteci sătești, cu ținerea de prelegeri populare întru promovarea moralității și a religiozității, cu distragerea poporului în zile de Dumineci, cu un cuvânt, cu toate acele probleme de ordine mai înaltă, cari formează criteriul unei administrațiuni moderne politice.”

Cu toate acestea ar trebui să se ocupe funcționarii administrativi, dar nu se ocupă, și nu dau mână de ajutor nici societății în direcția acestă. Ba chiar și ordinațiunile ministeriale și legile aduse în acest

FOIȘOARĂ.

Primul bal.

(Fine).

Un coleg din comitetul aranjator chemă pe Ghiță la o parte, și pe semne îi comunică lucruri importante, pentru că Ghiță cu mii de souze să depărtă, pentru a rezolva afaceri de mare importanță. Nu-i lucru mic, mă rog, să fi aranjator, și încă majordom, la balul universitarilor din Cluj!

Când încep să se însereze Elvira se apucă să-și facă toaleta. Frisura? Nu-i trebuie altă frisură, decât cea de toate zilele. Ce? Se zică lumea că s'a făcut mai frumoasă decum e, numai pentru că să placă? Sau pentru că e primul bal? Dar cui se placă? Ea n'a venit de dragul nimănui la bal. Și nici n'a venit să-și caute bărbat la bal. Cine vrea să o cunoască, poftescă la ei acasă. În salon, la clavier, în bucătărie, în grădină, când e de lipsă chiar și la mulsul vacilor, aci se poate ști că ce plătește o fată, iar nu la bal...

Când fu gata cu toaleta, luă camelia din păharul cu apă, tată-so îi cumpărase o camelia, și căută să și-o tocmească în păr. Ce miros admirabil! Se puse la oglindă și o așeză în păr. Era acum gata de bal. Oare ce efect va face intrarea ei în sala de bal? Ei, ce-i pasă ei! Ce gâ-

duri copilăreși sunt acestea!... Cum au și putut să-i pice în minte?

— „Mamă! Îți plac?” zise ea, întorcându-se într'un picior, ca mamă-sa să o poată privi din toate părțile.

Mamă-sa în loc de răspuns o îmbrățișă și o sărută...

Vesela sări Elvira în trăsura care o duse dela hotel le redută, unde se ținea balul. Cu capul ridicat în sus, în conștiința sigurei cuceriri, urcă treptele, întrebându-se în sine, dacă va mai fi în sală vre-o fată frumoasă ca și ea?

Intrară întâiu în garderobă, unde mamă-sa îi mai tocmea toaletă, ea duse mâna în păr pentru a vedea dacă camelia e bine așezată, apoi aruncă o privire lungă în oglindă, clătănind din cap a mulțămire sufletească.

La ușă așteptau câțiva aranjatori, iar garderoba se umplu de lume. Un aranjator îi întinse brațul și o conduse în sală. Nu era Ghiță, și asta o cam supără. De ce n'a primit-o Ghiță, că doară știă că vine? O lasă în grija unui tinăr cu totul necunoscut. Și cum o trage după sine prin sală, parcă l'ar gonit Turcii. Ea ar vrea să meargă încet, în pas maiestic, aruncând privirea și într-o parte și într'alta, pentru a vedea cum o admiră lumea. Așa însă n'a văzut nimica. A alergat ca o găscă prin sală, până de partea cealaltă, unde i-s'a oferit ei și mamei ei loc de ședere. Ce-l puțin le-a adus la bun loc. De aci se vede bine în sală. Se vedă

întreg publicul, care se adunase binișor. Ce iluminăție frumoasă. Ce de tineri! Și cum o fixează unii. Simți că a roșit în față până la urechi. Puse capul în pământ și acum își aduse abia aminte, că ea nici n'a mulțămît cavalerului care a condus-o în sală. Ce părere își va face tinărul despre ea? Va zice, că e o găscă proastă dela sat. Ah, pare că acasă cu totul altcum își făcuse ea planul, dar aici, în mulțimea aceasta de oameni și la feerica lumină, a părăsit-o curajul.

Dar iată și Ghiță, vârul ei, cu capul, cu mâinile și cu picioarele plin de lucru, cum zicea el, și cu el mai veniseră vre-o trei tineri, pe cari Ghiță pe rând îi prezentă Elvirei, dispărând apoi, pentru că să-și vadă de — afaceri. A schimbat câteva vorbe Elvira cu tinerii pe cari i-a prezentat Ghiță, despre lucruri banale, dându-le niște răspunsuri și mai banale. Inzadar, nu era Elvira în elementul ei, nu se simția sigură pe picioare în atmosfera aceasta nouă pentru ea.

Musica încep să cânte un vals melodios. Tinerii cei trei o luară la joc pe rând, și veni și Ghiță să o roage pentru o tură, și apoi iar se așeză lângă mamă-sa. O vecină lângă ea juca într'una. Cum o lăsa unul din mână, o lua altul. A avut cel puțin douăzeci de dansatori, și ea numai patru. Îi mai aduse însă Ghiță unul. Îl prezentă cu glas sonor: „Dr. Toma Porfirescu”. Elvira roși. Îi trecu invidia ce începuse să o maltrateze pentru norocul vecinei. Acest singur dansator face cât

toți ai ei, cei douăzeci! Abia se învârt Elvira de câteva ori în sală, pe brațul tinărului avocat, și muzica încetă. Dansatorul o luă de braț și făcură împreună o primblare prin sală. Ea încep vorba cu „e căldură mare în sală”, iar el îi puse întrebarea, dacă e primul bal acesta, la ce ea răspunde afirmativ, și în urmă să afli iarăși lângă mamă-sa, singură, fără cavaler.

De ce a fost atât de rece domnul Porfirescu cu ea? De ce a vorbit atât de puțin? De ce nu a purtat-o mai mult la primblare prin sală? Toate astea erau întrebări, la cari Elvira nu putea să-și dea răspuns. Și le pusesese însă.

Musica dete semnalul pentru cadrul. Părechile se înșirură una după alta, și promeneau prin sală, trecând pe lângă Elvira, care pentru cadrul încă n'avea dansator. În urmă va rămânea pe delaturi. Toate fetele cari treceau pe lângă ea, de braț cu cavalieri, îi aruncau câte o privire curioasă, ca cum ar compătimi-o. Elvira încep să se teamă și să se rușineze. Nu văzuse încă pe Porfirescu printre părechile înșiruite, și tot mai spera, că el are să vină să o iee la cadrul. Dar Porfirescu nu veni. Veni însă Ghiță, vârul ei, și o scăpă de torturile ce le suferea.

Visavi aveau în cadrul pe Dr. Porfirescu și Amalia, buna ei amică de odinioară din internat. O blondină interesantă. Și ce vorbăreț e cu ea Porfirescu! Nu-i mai înceată gura. E chiar confidențial. Mai îi tocmește părul pe frunte, mai o

scop, rămân literă moartă. Nu le execută nime.

O alta greșală a administrației e aceea, că comitatele sunt prea mari. Nu se poate face controla cum ar trebui să se facă. Comitatele ar trebui deci de nou arondate, și anume, după teritoriile tribunalelor regești. Fie care teritoriu de tribunal să fie totodată și teritoriul unui comitat.

A treia greșală mare a administrației e felul cum se aleg funcționarii administrativi. Nu se aleg cei harnici și cei muncitori, ci cei cu protecție. Cei spriginiți de clicile comitatense. Iar cea mai mare greșală e aceea, că funcționarii administrativi nu prea cunosc limba poporului, cu care trebuie să stea în contact. Ordinațiunea ministrului de interne dată în privința aceasta va avea sigur soarta altor ordinațiuni, va rămâne neexecută. Și aceasta e rău. Pentru că politică corectă naționalistă nu se poate face, dacă funcționarii nu se pot înțelege cu poporul.

2. *Sufragiul universal.* Al doilea punct de program al lui *Mercator* e dreptul de alegere. Autorul broșurei e aderent al votului plural, însă numai pe un timp oarecare, până se face tranziția. Să se dea votul universal, dar să se dea și câte două și trei voturi anumitor cetățeni. Votul plural însă nu poate fi secret, pentru că respectivul să nu poată da un vot unui candidat, și alt vot altuia. Funcționarii mai mici se aibă două voturi, cei mari trei. Două voturi se aibă mai departe preoții, învățătorii, funcționarii comunali, și toți cetățenii, cari plătesc dare mai mare decât de 100 cor. la an. Trei voturi se aibă și cei ce plătesc dare anuală în sume de peste 500 coroane.

Cei cu un singur vot, care este a se da tuturor, fără restrângere, votează secret, pe comune. După ce s'ar face o anumită școală politică cu poporul, peste 10 ori 15 ani, votul plural să se șteargă și se rămână votul universal și secret.

Dreptul de alegere nu poate fi legat de cunoașterea limbii maghiare, pentru că aceasta ar fi o imposibilitate morală, politică și de drept. Ceice nu știu ungurește încă contribuiesc la susținerea statului, cu bani și sânge, și statul nu-i poate despoia de dreptul ce le compete. Asta ar fi o dispoziție barbară. Autorul broșurei se miră, cum se poată se aibă aderenți aceasta idee absurdă?

Supremația maghiară o vede asigurată *Mercator* în o înțeleaptă arondare a cercurilor electorale. Orașele se capete mai mulți deputați, satele mai puțini!

Al treilea punct de program e *legea de naționalități*, iar al patrulea *colonizările*. Despre acestea în numărul viitor.

Iubileul „Gazetei” din Brașov.

După cum am anunțat în numărul trecut, Duminecă la orele 11 și jumătate, inteligența română din Brașov și împrejurime s'a prezentat la locuința domnului *Dr. Aurel Murășanu*, directorul „*Gazetei Transilvaniei*”, pentru a-l felicita din prilejul împlinirii anului al 70-lea de existență a ziarului condus de dânsul și al 30-lea decând director al acestuia. Au făcut parte din aleasa deputațiune peste 50 de frunțași români, din Brașov și jur. Conducătorul deputațiunii a fost domnul avocat *Ioan Lengher*, care a rostit următoarea cuvântare:

lovește cu mănua peste umăr. Ei, știți că nu-i frumos, domnule? E chiar lipsă de tact și de considerațiune! Dar are să-i spună ea părerea, numai să-l prindă odată la vorbă mai întinsă. Și are să ocărăscă și pe Amalia. De ce-i permite o astfel de intimitate scandaloză?

După terminarea cadrilului Amalia o luă de braț și pleacă amândouă în garderobă, să-și tocmească toaleta. Chiar bine, are să o iee Elvira la trei parale. Dar nici n'ajunseră bine în garderobă și Amalia o întrebă:

— „Bine dragă, tu n'ai nici un cuvânt de felicitare pentru mine?”

— „Felicitare? Pentru ce?”

— „Sunt fidanțată, scumpa mea. De Duminecă sunt fidanțată, sunt mireasă!”

— „Fidanțată? Nu știm nimica, dar absolut nimica. Și cu cine ești fidanțată?”

— „Cu dansatorul meu. Cu Dr. Toma Porfirescu.”

Elvira simți, că-i trec fiori prin toate vinele. Picioarele începură să i-se clatine, vinele de pe frunte i-se svăcneau cu putere și abia putu face drumul prin sală până la mama-sa. Se așeză lângă ea și de aci nu s'a mai mișcat. Pe dansatorii cari veneau să o ceară la joc i-a refuzat sub pretext, că o dor picioarele și nu mai poate juca. Iar la mezul nopții, când s'a început pauza, a rugat pe mama-sa să o ducă acasă. Nu mai rămâne, că-i e frig... Adecă e fidanțat cu Amalia! De aceea așa

„Stimate dle Redactor!
Suflet viu al „Gazetei”!
Stimate Amice!

Românii din orașul și comitatul Brașov se prezintă spre ați aduce omagiile lor din incidentul iubileului de 70 de ani de existență a jurnalului nostru „Gazeta Transilvaniei” și al jubileului de 30 de ani decând tu în persoană redigezi acest jurnal.

Spre a fi bine înțeles de ce ne însuflețim atât de puternic de acești ani epocali, ne întrebăm, cum am stat înainte de acum 70 de ani, cum stăm astăzi după 70 ani și ce influență a avut „Gazeta Transilvaniei” asupra vieții poporului nostru?

Acum 70 de ani ne aflam la începutul binișor înaintat al veacului al XIX-lea, veac cu renume cultural. Mai cu seamă în ceea ce privește naționalismul, acest veac era cu deosebire chemat să pună în practică rezultatele revoluțiunii celei mari franceze, acest veac avea să realizeze roadele muncii udate cu sângele a milioane de oameni pentru ideile libertății, egalității și ale frățietății din veacul al XVIII-lea.

Trecuseră dară acelea vremuri, când țărănul nostru trăgea la jug alături cu vita. Incetaseră vremurile, cari opreau poporul român de a-și trimite copii la școală. Ba pot zice, că nu se mai auzea nicăiri, ca să se prescrie țărănului cum să se împodobească. Idealurile libertății și ale egalității imediat după ivirea lor în Franța, ca prin zbor au atins și sufletele fiilor națiunii noastre, cari doreau a scăpa de jugul ce-i apasă.

A avut ivirea acestor idealuri de libertate acea influență, că fiii aleși ai neamului și-au însușit principiile acelor idealuri eluptate de popoarele culte din apus, și cu un simț de jertfă ne mai pomenit se hotăresc la anul 1838 să creeze un far luminos, care să scoată din întunec nația românească, luminându-o pe toate terenele și dându-i povețele trebuincioase pentru toate relațiile vieții.

Neamul românesc din țările coroanei ungare, setos de bine, ascultând sfaturile și urmând steei luminoase, s'a grăbit a se arăta lumii celei mari ridicânduși un monument identic cu al fraților săi din apus, și-au ridicat monumentul din 1848, pe care l-au și sfințit prin sângele a 40.000 de fii ai săi.

Au arătat prin acest monument lumii celei mari, că aici în patria sa moștenită dela moși-strămoșii săi, deși înființată împreună cu ceilalți frați concetățeni de alte neamuri, totuși voește să trăiască cu numele său, cu cultura sa, cu limba sa, cu portul și obiceiurile sale, peste tot cu susținerea individualității sale române, ca factor al națiunii politice ungare, apărându-și patria sa, Ungaria, cu toate puterile fizice și morale, întocmai precum moși-strămoșii săi și-au jertfit tot ce au avut mai scump pentru înființarea, apărarea și înălțarea patriei, împodobind prin faptele sale istoria patriei și eternizând gloria neamului și a vieții romane, ca element trainic întru susținerea statului.

Spre a-și statonici puterea de existență culturală morală ca popor român, poporul român condus de lumina steei ivite pe ceriu la 1838, care-l făcea să-și vadă din fundul colibe ascunse prin păduri chiar obârșia nobilă din care se trage,

rece și străin față de ea! Ei, să-i fie de bine, și noroc să aibă, mult noroc și multă fericire...

Când a eșit din sală, Elvira n'a mai văzut pe nime. O negură deasă sbura pe dinaintea ochilor ei, prin care nu străbătea decât răsul și șoptiturile neînțelese ale celor din sală la urechile ei. Tăcută și apatică a sărit în trăsură, și când a fost acasă și în pat, lacrimile vărsate pe perini i-au mai ușurat puțin inima de greutatea care o apăsa.

În primăvară, pe la apropierea de Paști, Elvira a mers iarăși la Cluj cu mama-sa, ca să facă mai multe cumpărări. Studenții cei trei, dansatorii ei de astă iarnă, stăteau în colțul pieței celei mari și se consultau. Când o observară trecând pe lângă ei, o salutară și în urmă zise unul, juristul:

— „Vai, cum s'a schimbat domnișoara Elvira! N'o mai cunoști!”

— „N'are să mai facă săraca și al doilea bal. Sigur că a răcit astă iarnă, când a mers acasă dela bal”, continuă al doilea, care era medicinist.

— „Ei, așa sunt fetele, încheie al treilea, filosoful, ca și florile. Peste noapte să ofilesc, și nime nu știu de ce. Floare ofilită e și domnișoara Elvira, și numai ea va ști unde o doare și ce o doare. Aideți la masă!” Clopotul cel mare începuse să sune de ameză. Elvira îl asculta cu jale din ușa unei prăvălii, înecându-și tusa cu batista.

P.

s'a îngrijit de instituțiuni corăspunzătoare, și-a regulat biserica, care i-a fost totdeauna razimul și ocrotitorul vieții sale naționale și a împodobit-o cu mile de școale populare, ce le susține din propriile sale puteri, pentru de așa îmbogăți mintea cu cunoștințele necesare, pentru de a hrăni adevăratul sentiment patriotic, adecă neadormita dragoste către patria noastră iubită, care este și a noastră, pentru că la înființarea și susținerea ei au contribuit moși-strămoșii nostri, cari ne-au lăsat-o moștenire fiilor, nepoților și strănepoților nostri, dimpreună cu toată individualitatea noastră națională.

Dar cine a dat și că putere de lumină acestei stee, cine o ține în continuu aprinsă de când s'a ivit ea pe cer?

Sunt fiii poporului român cei mai aleși, cei mai gata de jertfă, cari n'au cruțat nici timp, nici bani, nici chiar sănătatea lor, pentru a nu lăsa, ca aceasta stea să înceteze de a lumina în continuu în cea mai curată lumină.

Nu ne este dat a ne închină tuturor mărețelor persoane, cari au contribuit la înființarea „Gazetei”, cu atât mai puțin la toate acele persoane, cari au contribuit, ca „Gazeta” fără preget în tot timpul și în curată lumină să lumineze chiar și în cea mai ascunsă colibă a țărănului român. Nu, durere! nu ne putem închină tuturor acestora, lui G. Bariț, Iacob și Andreiu Murășan etc. etc.

Dar avem în fața noastră sufletul de astăzi al acestei preamărite stee „Gazeta”.

În fața noastră și a întregii națiuni române din Ungaria țini dta aprinse flăcările ce dau lumina de care se încăzește prin „Gazeta” casa Românilui, fie el cărturar, negustor, meseriaș sau plugar, bogat sau sărac, și țini în viu foc aceste flăcări, sunt acum 30 de ani.

Știm, ce muncă este aceasta, știm că e împreună cu viață de om, dar peste toate aceste trecem cu bucurie când vedem, că poporul, luminat și el și condus de lumina răspândită, își înțelege pozițiunea, s'a deșteptat și se pune el singur la pândă, ca să-și apere drepturile.

Știm că al dvoastre este în mare parte meritul deșteptării. Ne prezentăm deci spre a vă aduce omagiile noastre, rugându-vă să le primiți cu dragostea cu care vi-le prezentăm, zicându-vă în numele nostru și al tuturor Românilor: Dea Dumnezeu, ca „Gazeta” să lucescă încă multe sute de ani înainte, ca să poată fi far luminos și urmașilor nostri!

Înființătorilor le dorim odihra de veci, legânduindu-ne înaintea lui Dumnezeu, că memoria lor vom păstra o totdeauna vie în inimile noastre.

Iar Dvoastră, dle Redactor, Vă dorim din inimă sinceră reînălțare, putere de a fi far luminos pentru neamul românesc și mai departe. Vă dorim să trăiți la mulți ani, sănătoși și veseli, viața să vă fie încununată de rezultatele dorite pentru neamul nostru mult cercat.

(Va urma.)

Din Brad.

Ordinea examenelor la gimnaziul român gr. or. din Brad și la școala elementară anexată gimnaziului.

A. La școala elementară:

Clasa II., Sâmbătă, 21 Iunie v. la 10—12 ore a. m. din toate obiectele (învățător M. Stoia).

Clasa III. și IV., Duminecă, în 22 Iunie la 10—1, din toate obiectele (inv. I. Germân).

B. La gimnaziu:

1. Examenul privatistilor: 20 și 21 Iunie v.

2. Examenul de gimnastică: 16 Iun. la 4 ore p. m. (instructor M. Stoia).

3. Examenul de cant: 21 Iun. la 4 ore p. m. (instructor M. Stoia).

4. Examenul publice: 23 Iunie v. și anume: la 7—8 și jum. a. m. clasa I. din Geometrie (prof. Dr. I. Radu) și Istoria naturală (prof. St. Albu); la 8½—10 a. m. cl. II. gim. din Română (prof. St. Albu) și Maghiară (prof. Dr. Tr. Suciu); la 10—11½ a. m. cl. III. gimn. din Istoria Ungariei (prof. Dr. P. Opreșă) și Latină (prof. V. Boneu), iar la 2—4 p. m. cl. IV. gimn. din Germană (prof. V. Boneu) și Algebră (prof. Dr. I. Radu).

Încheierea festivă a anului școlar va fi în 24 Iunie v. a. c. La festivitatea de încheiere se invită toți prietenii și sprijinatorii școalei noastre.

Brad, în 30 Maiu 1908.

Direcțiunea gimnazială.

Dela sate.

Examenul dela școalele din tractul Bistriței.

Șimotelnic, 21 Iunie n.

Însărcinat de conferența învățăto-rească, am luat parte la examenul de vară ale școalelor noastre din tractul Bistriței, atât în anul trecut, cât și în anul acesta.

Aflând o diferență mare între trecut și prezent, încât înaintarea culturală, economică și socială de un an m'a pus în uimire, căci am aflat pe tot terenul o muncă ageră, plină de zel și diligență, atât din partea învățătorimeii, cât și din partea preoțimeii: nu pot trece a nu face un raport din observările mele ca comisar.

Din cele 16 școale pe cari le avem în tractul acesta, s'a aflat în 11 școale un progres foarte bun și anume în Brașfalăul-de-sus, Brașfalăul-de-jos, Caila, Idamare, Șimotelnic, Bârla, Cusma, Ioseni, Mijloceni, Suseni-Bărgăului și Borgo-Bistrița (sat). Progres bun în 4 școale: Galați, Rus, Prund și Borgo-Bistrița (pustă). Neindestulitor în Chintelnic.

Peste tot foarte mulți copii n'au frecuat școala regulat. Causa este, că forurile politice nu pășesc destul de energic față cu cei ce sunt pedepsiți. Cari au frecuat școala regulat, au arătat un progres pe deplin mulțumitor, atât din obiect le predate în limba maternă, cât și din limba maghiară. În cele mai multe școale s'a putut constata, că copiii au făcut progres mare în limba maghiară, încât nici școalele de stat nu s'ar putea lăuda în tot locul cu un spor așa admirabil.

Încât se poate judeca după răspunsurile copiilor dela examen, au arătat o harnicie mare, un zel și un metod pe deplin mulțumitor, învățătorii următori: Grigore Șuteu, Bârla, Ioan Griga, Cusma, Eugeniu Tanase, Suseni-Bărgăului, Simion Pahone, Mijloceni-Bărgăului, Leontina Beșă, Borgo-Bistrița.

Cum am observat, afară de două, în toate comunele între preoți și învățătorii există o înțelegere, o armonie, care ne face a înțelege sporul înaintării în afacerile culturale, sociale și economice ale poporului. În multe locuri și astăzi se mai află starea mașteră, obiceiul strămoșesc, că copiii duc subsoară câte un găteș spre încălzirea școalei și tot ei se îngrijesc de curățirea școalei. În patru comune neexistând școale, se propune religionea din partea preoților, anume în Sfântu, Buduș, Șieu-mare, Iaadul și Cosna. Cum s'a putut vedea, preoții respectivi și-au dat simț la creștea copiii în spirit religios-moral, dar totuși ar fi de dorit, că neavând școală românească, să învețe pe copii înșiși catiheții scrisul și cetitul mai întâiu și numai după aceea istorioare biblice, căci fără a ști cetitul nu se poate face instrucțiunea.

Nu pot trece cu vederea să nu amintesc pe parohul tinăr al Iaadului, Victor Mnrășan, un adevărat apostol, un preot harnic, plin de zel și diligență, cecece a dovedit cu munca ce o îndeplinește. Ar fi de dorit, ca consistorul nostru să-i dea mână de ajutor ca nu peste mult biserica noastră din Iaad să fie recunoscută de parohie. Am înaintat și am lucrat mult în puțin timp, din care partea leului o are administratorul nostru tractual, Vasile Bălan, care a dovedit, că este un preot cu praxă și în toate împrejurările și afacerile tractului a aflat calea cea bună spre înaintarea bisericeii și a poporului nostru.

Doresc, ca în anul viitor să văd și mai mare înaintare la poporul nostru.

Petru Poștoiu

inv. gr. ort. comis. conf.

Inmormântarea lui Ioan Podariu.

— 9 Iunie v.

Mercuri în 4/17 Iunie a. c. în comuna Vlădeni s'a petrecut la cele eterne rămășițele pământești ale regretatului Ioan Podariu, unul dintre frunțașii veterani ai acestei comune. El s'a născut la a. 1842 în comuna Vlădeni, din părinți plugari de rând, a absolvat 2 clase gimn., a funcționat în comuna sa natală 27 ani ca învățător, 9 ani ca primar comunal și neîntrerupt ca notar al comitetului parohial și ca cântăreț al bisericeii. El a fost odinioară mâna cea dreaptă a fericitului notar Iacob Zorca, regeneratul acestei comune scăpate de jugul iobăgiei după secolii de suferințe.

Dânsul cu puțină carte, dar cu mare zel, acvitate și iubire de neam, lucrând neobosit pentru binele și înaintarea comunei sale, pe lângă un salariu de învățător — după vremuri — prea modest, nu mai puțin a stăruit sub sudoarea feței sale pentru creșterea și cultivarea familiei sale, dând fiilor sei Nistor (notar comun. în Satulung) Ioan (inginer în servi-

ciul statului în Győr-Szent-Márton) o creștere modernă, și celorlalți fii George, Iacob și Maria, pe lângă cunoștințele câștigate în școală sub îngrijirea sa o creștere religioasă-morală.

A fost un bărbat înzestrat cu frumoase virtuți creștinești: soț credincios, tată iubitor de copii și știință, învățător zelos, econom neîntrecut și neobosit, modest și față de superiorii săi cu mult respect și stimă. A fost tuturor toate, unul din fruntașii cei mai meritați, care a contribuit cu fapta și cu cuvântul pe toate terenurile la ridicarea acestei comune istorice de jugul iobăgiei.

Înmormântarea i-s'a făcut cu pompă cuvenită. Pe lângă parohul local Iacob Zorca, au servit și parohii: Iosif Comanescu, din Codlea, Ioan Gavrilăscu și I. Gonța, din Țințar, a participat inteligența din loc, reprezentanța comunală, cu primarul și notarul comunal George Cărlan, medicul cercual Eugen Bolfa, comitetul și epitropia parohială, învățătorii cu toți școlarii, postul de gendarmi staționați în comună, în frunte cu sergentul lor, mulțime de popor din comună și împrejurime, petrecându-l cu toții la locul de odihnă. La mormânt parohul local printr-o cuvântare funebrelă bine întocmită a descris meritele și a preamărit faptele acestui bărbat vrednic.

Întreg poporul a ascultat cu încordată atenție frumoasa cuvântare, vărsând lacrimi de înfrustrare împreună cu familia regretatului răposat. După terminarea ceremonialului de înmormântare, inteligența s'a întrunit la masa comună — pomana — întru memoria răposatului, condolând pe cei întristați.

În veci amintirea lui. C.

NOUȚĂȚI.

Examen de calificare. La secția pedagogică a seminarului „Andreian” din Sibiu s'au început luni examenul de calificare cu candidații cari s'au prezentat pentru a obține diploma de învățător. Ele sunt presidate de comisarul consistorial Mateiu Voileanu, as. consistorial, și se țin în prezența domnului comisar guvernial Dr. Iosif Siegescu, profesor de gimnasiu în Budapesta.

La Ischl. Maistatea Sa, Împăratul și Regele nostru Francisc Iosif I, a plecat astăzi, Vineri dimineață, la oarele 7 și jumătate, cu tren special la Ischl, unde rămâne până la începutul lui Septembrie.

Dela comitat. Comitetul central electoral al comitatului Sibiu ține ședință Joi, în 2 Iulie n. la oarele 10 dimineața, în sala mică a casei comitatului. La ordinea zilei: censurarea reclamațiilor și a observărilor făcute cu privire la listele electorale de pe anul 1909. Censurarea se va face în ordinea următoare: Cercul electoral al Sebeșului, apoi al Cristianului, în urmă al Cisnădiei și al Nocihăului.

Reuniunea femeilor române din Sibiu își ține adunarea generală din estan mână, în 27 Iunie n. a. c. la oarele 4 p. m. în localul Casinei române.

Organizarea studențimei române. Societatea academică „România Jună” din Viena a luat inițiativa pentru ținerea unei conferințe de delegați ai tuturor studenților și societăților academice române, care conferință va fi lipsită de orice caracter politic. Scopul este, aranjarea de congrese studențești, alegerea unui comitet central și eventual și scoaterea unui ziar. Dela fiecare societate academică, ori grupare studențască neorganizată, au să participe la conferință trei delegați. Conferința se va ține probabil în Iași, la finea lui Iulie ori începutul lui August. Anunțările să se facă cel mult până la 9 Iulie n. la societatea academică „România Jună” Viena VII, Floriangasse 12.

Comitetul Ligei Culturale din București a fost constituit astfel: Președinte, Sava Șomanescu, vicepreședinte, Virgil Arion și generalul Balaban, secretar general N. Iorga. Comitetul a hotărât să înființeze secțiuni în toate capitalele județelor. Cu compunerea unui program în privința aceasta a fost încredințat domnului N. Iorga.

Uniunea de pace. Uniunea internațională de pace își ține congresul anul acesta în Berlin, la 10 Septembrie. Se pregătesc să meargă mulți la congres din Ungaria, dar vor merge mulți și din Austria.

Incheierea anului școlar la școala civilă de fete din Sibiu se face Duminecă la oarele 11 în sala festivă a muzeului „Asociațiunii.” Programul e următorul: Cor: „Cămpuri poene”, pentru 2 voci, de „Danse Roumaine”, de Coloman Chovău, exec. la pian de Maria și Viorica Oprăan, eleve în cl. IV civ. „Unde ești? Unde ești!” de G. Cavada, exec. la pian de Magdalena Nestorescu, elevă în cl. IV civ. „Impromptu”, de Fr. Chopin, exec. la pian de Minerva Baciu, elevă în cl. IV civ. Cor: „La o rândunică”, pentru trei voci, de I. Costescu. „Ilustrațiune română”, de K. R. Kárrász, exec. la pian de Maria Cartianu, elevă în cursul compl. „Faust”, operă de Ch. Gounod, exec. la violină de Hortensia Atanasiu, elevă în cl. IV. civ. „Cântec de leagăn” și „Trandafirul”, pentru voce, de Fr. Schubert, în românește de Maria Cunțan, cânt. de Otilia Verga Popovici, elevă în cursul compl. „Moartea lui Falger”, poezie de G. Coșbuc, declamată de Cornelia Moșoiu, elevă în cursul compl. Cor: „Păstorita”, pentru 3 voci, de A. Bena. Oaspeții sunt bineveniți!

† Ilie Șpan. Unul din fruntașii țărani ai neamului și bisericii noastre de pe Valea-Arieșului a răposat în Domnul Duminecă în 21 l. c. și a fost înmormântat Marți în 23 în cimitierul bisericii gr. or. din comuna Lupșa. Actul ceremonial l'au îndeplinit trei preoți din comună, între cari preotul Aram Cioran a rostit o cuvântare foarte mișcătoare, arătând vrednicia lui ca tată de familie, care a dat națiunii și bisericii fii bine crescuți și aleși, fiind unul profesor seminarial, unul preot și unul econom de frunte. Timp de peste un deceniu a fost primar al frunțașei comune Lupșa, iar aproape toată viața, de când a jucat rol public, epitrop al bisericii. Fie-i țărâna ușoară! (a)

Infante nou. Regina Victoria a Spaniei a născut un fiu. E al doilea fiu al Regelui din Spania. Primul, moștenitorul de tron, s'a născut anul trecut în 10 Maiu. Nou născutul a primit în botez numele Jaime.

Proces de presă. În procesul de presă intentat „Gazetei Transilvaniei” pentru producerea unei scrisori politice a lui Björnson, publicată într-o foaie franceză, senatul de punere sub acuză a tribunalului regesc din Mureș-Oșorhei a respins excepțiunile înaintate și a decretat ținerea pertractării finale cu redactorul responsabil, pus acum sub acuză.

† George Onea Gârbacea comerciant, în Moeșciul-inferior, după scurte și grele suferințe, fiind împărțit cu Sfintele Taine, și-a dat sufletul în mâinile Creatorului, Sâmbătă în 7/20 Iunie a. c. la oarele 4 p. m., în etate de 62 ani, în al 7-lea an al văduviei sale. Rămășițele pământești ale decedatului s'au ridicat din casa proprie Marți în 10/23 Iunie 1908, la oarele 9 a. m., și s'au depus spre vecință odihnă în cimitierul bisericii gr. or. române din Moeșciul-inferior. Fie-i țărâna ușoară și memoria binecuvântată!

Din Gödöllő ni se scrie, că la cursul de stupărit al statului din Gödöllő au fost primiți și următorii preoți gr. ort. români: Traian V. Motora din Vorta, Nicolae Buteleanu din Vidra de sus (Achidieceza) și Aron Moise din Silagiu, diecesa Carar-sebeșului.

La fondul „Victor și Eugenia Tordășianu pentru înzestrarea fetelor sărace” au mai dăruit: Nicolae Dorca, paroh (Loșnăș) și soția sa Maria, în amintirea fiicei lor reparate Maria Aurica 1 cor.; dna Ema Bányai, în amintirea soțului său reposit Ludovic Bányai, măcelar 5 cor.; Alexandru Belle, vice-comite (Făgăraș) 2 cor. 50 bani; Petru Drăgoiu, cursor consist., în amintirea tatălui său reposit Petru Drăgoiu sen. fost econom în Șelimbăr, 1 cor.

Amintirea lui C. Porumbescu. Din Viena ni se scrie, că Sâmbătă, în 20 Iunie v. s'a aranjat acolo o convenire socială, pentru a se serba aniversarea anului 25 delă moartea compozitorului român C. Porumbescu. Convenirea a avut loc în restaurantul „Zum Magistrat”. Sara la oarele 8 și jumătate sala era plină de lume românească. S'a cântat în cor cântecul „Tricolor” apoi domnul G. Teleagă, președintele societății „România Jună”, sub firma căreia s'a aranjat convenirea, a rostit un discurs frumos despre Porumbescu. A vorbit apoi frumos dl general A. Lupu, iar dșoara Topliceanu a cântat la pian mai multe bucăți de ale lui C. Porumbescu. A mai vorbit dl Dr. L. Popovici, și au cântat domni C. Șandru (tenor) și Ionel Crișanu (bariton) iar la urmă s'a cântat „Desfășurată Române”. Incheierea s'a făcut pe la oara unu noaptea prin un scurt discurs al președintelui societății „România Jună”.

Dicționar geografic. Societatea geografică din București a scos acum de curând de sub tipar dicționarul geografic al Bucovinei, iar în cursul verei acesteia se vor începe lucrările de alcătuire pentru dicționarul geografic al Transilvaniei, care va fi gata peste cel mult trei ani.

Concert în Alba-Iulia. Inteligența română din Alba-Iulia invită la concertul împreunat cu joc, ce-l va aranja cu concursul benevol al studenților excursioniști din Blaj, în 28 Iunie n. 1908 în sala hotelului „Europa”. Inceputul precis la 8 oare sara. Prețul de intrare de persoană 2 cor. de familie 4 cor. Venitul curat e destinat spre scopuri filantropice. Ofertele marinimoase se primesc cu mulțumită și se vor cuita pe cale zăriristică.

Intrunire agricolă în Cărpeneș. (Invitare.)

La invitarea frunțașilor noștri din Cărpeneș (cercul Mercurei) hotărâre am luat să ținem în aceasta comună, Duminecă la 5 Iulie n. c. o

Intrunire agricolă

la care se va vorbi despre nutrirea vitelor preste tot și în deosebi în timp de secetă; despre noaua cultură a viilor; despre tractarea vinului; despre cultura albinelor și despre însemnătatea și foloasele tovarășilor preste tot și a însoțirilor de credit sătești sistem Raiffeisen în deosebi.

Invităm pe toți membrii și iubitorii de înaintare ai poporului nostru la această lucrare folositoare.

Sibiu, 25 Iunie n. 1908.

Comitetul central al Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu.

Pantaleon Lucaș, Vic. Tordășianu
președinte. secretar.

Dela Academia română.

Concursuri pentru premii.

(Fine).

20. Premiul Lazăr, de 5.000 Lei, se va da, în sesiunea generală din 1911, celei mai bune lucrări scrise în limba română despre:

Animalele domestice din România. — (Deciz. 27 Martie 1906).

Terminal prezentării manuscrisurilor este până la 31 Decembrie 1910.

21. Premiul Năsturel, de 5.000 Lei, se va da, în sesiunea generală din 1911, celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra subiectului:

Studiul culcușurilor de petrol din Moldova. — (Deciz. 27 Martie 1906).

Terminal prezentării manuscrisurilor este până la 31 Decembrie 1910.

22. Premiul Anastasie Fătu, de 3.000 Lei, se va da, în sesiunea generală din 1911, celei mai bune lucrări scrise în limba română și cuprinzând:

Harta geologică amănunțită a unuiu din județele: Suceava, Tulcea sau Mehedint. — (Deciz. 27 Martie 1906).

Terminal prezentării manuscrisurilor este până la 31 Decembrie 1910.

23. Premiul Adamachi, de 5.000 Lei, divizibil, se va da, în sesiunea generală din 1912, celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra subiectului:

Cercetări originale asupra pelagei în vederea etiologiei și combaterii boalei. — (Deciz. 7 Aprilie 1907).

Terminal prezentării manuscrisurilor este până la 31 Decembrie 1911.

24. Premiul Lazăr, de 5.000 Lei, se va da, în sesiunea generală din 1913, celei mai bune lucrări scrise în limba română despre:

Starea țaranului român din punctul de vedere antropologic, biologic și patologic. — (Deciz. 3 Aprilie 1908).

Terminal prezentării manuscrisurilor este până la 31 Decembrie 1912.

25. Premiul Neuschotz, de 2.000 Lei, se va da, în sesiunea generală din 1913, celei mai bune lucrări scrise în limba română despre:

Cromatică poporului român, adecă: modul de a vopsi (boi) țesăturile de lână, mătase, bumbac, etc., precum și pieile, lemnele, casele, ouăle de Paști, sulimanurile sau substanțele alimentare.

Terminal prezentării manuscrisurilor este până la 31 Decembrie 1912.

IV. Comisiune specială.

26. Marele Premiul militar General Ioan Carp și Maria Carp, de 7.000 Lei, se va da, în sesiunea generală din 1912, celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra subiectului;

Cum a fost și ce a fost armata pentru națiunea română dela colonizarea Daciei și până la desființarea oștirilor pământene. — (Deciz. 7 Aprilie 1908).

Terminal prezentării manuscrisurilor este până la 31 Decembrie 1911.

Notă. — Concurenților la această a doua serie de premii se pun în vedere următoarele articole din Regulamentul votat de Academie la 8 Martie 1906:

Art. 19. Manuscrisurile se vor prezenta la concurs în terminalul fixat în art. 3 (până la 31 Decembrie), fără nume de autor, purtând o deviză sau motto; ele vor fi însoțite de un plic sigilat, pe care va fi reprodusă deviza sau motto din fruntea manuscrisului, și în care se va afla închis numele autorului. Acest plic se va deschide numai dacă lucrarea va fi premiată.

Manuscrisurile cari nu vor fi scrise curat și ligibil nu vor fi luate în cercetare.

Art. 21. Valoarea premiului acordat unei lucrări în manuscris se va număra autorului numai după ce lucrarea premiată va fi tipărită.

Art. 22. Manuscrisurile nepremiate vor fi restituite autorilor, cari le vor cere și își vor dovedi proprietatea la cancelaria Academiei prin deschiderea plicului cu numele lor; manuscrisurile nereclamate în timp de un an dela pronunțarea rezultatului vor rămâne proprietatea Academiei și vor fi incorporate în bibliotecă, în colecțiunea manuscrisurilor.

Cărți și reviste.

„Cartea de Aur”. Din opul „Cartea de Aur, sau luptele politice-naționale ale Românilor de sub coroana ungară”, de Teodor V. Păcățian, au apărut până acuma patru volume, și stau gata pentru a fi puse sub tipar alte două volume, — al V-lea, în care se cuprind vorbirile deputaților români rostite în dietă în ciclul parlamentar 1869—72, și al VI-lea, care conține mișcările politice-naționale ale Românilor din statul ungar până la anul 1881, când s'a stabilit programul național dela Sibiu. Volumele apărute se vând cu câte 10 coroane exemplarul nelegat și 12 coroane exemplarul legat, și se pot comanda dela autorul în Sibiu (Nagyszeben). Prețul se poate plăti și în rate.

Sentinela cărților bisericești române este titlul unei cărți, a cărei apariție apropiată ni se vestește. Autorul e părintele Terentius Bugariu, preot militar în Timișoara. În carte se poartă luptă cu profesorii de muzică, cari pe terenul cântării bisericești au făcut inovații și s'au depărtat dela melodiile vechilor cântări bisericești, apoi se dă întreg materialul cântărilor, aranjate pe note, anume: glasurile, podobiile, irmoasele, cântările liturgice, etc. făcându-se la urmă analiza cântărilor. Opul costă 20 coroane exemplarul și se poate comanda dela autorul în Timișoara (Temesvár-Gyárváros).

Anuarul XXII al școlii civile de fete cu internat și drept de publicitate a „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român” din Sibiu, pe anul școlar 1907/1908, publicat de Dr. Vasile Bologa, director. Conține „Ifigenia în Taurida”, de Goethe, studiu din literatura germană de profes. Dr. I. Borcia, și știri școlare. Au cercetat școala în anul espirat 143 eleve. Personalul școlii: Un director, doi profesori, trei profesoare, doi catiheți, nouă instructori.

„Candela” foaie bisericească-literară, a. 27, numărul 6, pe Iunie, a apărut, cu cuprinsul următor: Dr. V. Gheorghiu, viața și activitatea sfântului apostol Pavel. Dr. Octavian Isopescu, Plângerile lui Eremia. Roman Bărgăuan, O serie de cuvântări ocazionale. Text rusec. Comunicări scurte. Întrebări și casuri pastorale. Cronică. Abonamentul la an 8 coroane. Redacția și administrația Cernăuți (Bucovina) Strada Cherescul 7.

Anuarul III al școlii populare române greco-orientale din Rășinari, pe anul școlar 1907/1908, publicat de Moise Frățilă, director. Conține o cuvântare ocazională a directorului Frățilă despre Marele Arhieru Andreiu Șaguna, apoi date școlare. Școala de toate zilele au cercetat'o 462 elevi, iar cea de repetiție 117 elevi. Puteri didactice sunt șapte.

2924/908 főszo. szám. [151] 1-2

Pályázati hirdetés.

Resinár községhez tartozó Riusadului telepen ujonnan rendszeresített segédjegyzői állásra a pályázatot kiírom.

Ezen állás egybe van kötve a következő javadalmaszással:

1. Évi 1000 kor. fizetés a törvényben biztosított korpok mellett.

2. Természetbeni lakással, vagy 100 kor. lakbérrel.

3. Magán ügyekben munkálatok után a vármegyei szabályrendeletben meg állapított díjak.

Pályázók felhívtnak, hogy az 1883 évi I. tez. 6 §. illetve az 1900 évi XX. tez. 3 §. értelmében felszerelt és életkorukat, eddigi alkalmaztatásukat és nyelvismereteiket igazoló bizonyítványokkal ellátott kérvényeiket folyó évi július hó 15-éig délután 4 óráig alolirothoz annál is inkább nyújtsák be, mert később érkező ugyszintén helyesen fel nem szerelt folyamodványok nem fognak tekintetbe vétetni.

Nagydisznód, 1908 évi június hó 21-én.

Dr. Miclea
főszo. gábiró h. t.

Nr. 301

[146] 2-3

Concurs

Pentru întregirea unui post învățătoresc la școala confesională din Sebeșul săsesc se publică concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român.”

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

Salar de 1100 cor. relut de cuartir și grădină 200 cor., dela 1-a Septemvrie 1909, 380 cor. și cuincuenalele legale, cari se compută numai dela instituirea definitivă la școala susamintită. Anii serviți la alte școale nu se compută.

Alesul e dator a instrui școala de repetiție și a cântă în Dumineci și sărbători în biserică.

Concurenții au să-și aștearnă cererile intruite conform normelor în vigoare în termenul indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral și înainte de alegere a se prezenta poporului în biserică spre a-și arăta dexteritatea în cântări și tipic.

Sebeș, 4 Iunie, 1908.

Oficiul protopresbiteral:

Sergiu Medean
protopresbiter.

Aviz!

La o societate de rangul prim de asigurare pe viață află aplicare ca **aquisiteur** un domn reprezentabil și inteligent de naționalitatea română cu venit fixe.

Ofertele să se adreseze administrației acestei foi sub „solid și harnic.”

[149] 2-3

VASILIE BANN

SIBIIU

str. Ocnei 7 — str. Faurului 16

in casa sa proprie „La Cizma roșie”
cel mai mare

depozit de încălțăminte

pentru bărbați, femei și copii. Pentru provincie comandele se trimit recomandate, la caz de nu corăspund, se primesc îndărăpt în schimb. [90] 54-

Stofe veritabile de Brünn

Saisonul de primăvară și vară 1908.

Un Coupon de Mtr. 3-10 lung, dá un rând complet de haine de domni (Roc, pantaloni vestă), și costă numai	1 Coupon 7 Coroane 1 Coupon 10 Coroane 1 Coupon 12 Coroane 1 Coupon 15 Coroane 1 Coupon 17 Coroane 1 Coupon 18 Coroane 1 Coupon 20 Coroane
--	--

Un coupon pentru haine negre, Salon costă cor. 20—, precum și stofe pentru pardesie, postav pentru turiști, camgarn de mătăș etc. etc., trimite cu prețuri de fabrică deponit fabricii de pânză, bine cunoscut ca reel și solid

Siegel-Imhof, Brünn

Mustre gratis și franco.

Avantagiul mușterilor privați, comandarea stofelor direct dela firma Siegel-Imhof in locul de fabricație, are prețuri fixe considerabil de eține.

Mare asortiment. Executare cu cea mare atențiune și a comandelor mici, din marfă de tot proaspătă.
(48) 33-40

Nr. 344 F. G. 1908. [143] 3-3

CONCURS

Spre scopul conferirii de **stipendii** din „**Fundațiunea lui Gozdu**” pe anul școlar 1908/9 pentru școalele medii, facultăți, universități și școalele de cadeți militari la armata comună și honvezi — se publică concurs pe lângă următoarele condițiuni:

1. Concurenții să documenteze cu documente originale sau autenticate de notariul public:

a) că sunt fi de cetățeni ungari și aparțin bisericii ortodoxe orientale române, spre care scop se recere extrasul din matricula botezaților provăzută cu clausula parohului competent, că și de prezent aparțin la biserică gr. or. română;

b) că studiază cu succes bun la vreun institut public din patrie, spre care scop au să substearnă studenții dela școalele medii atestatul despre anul școlar 1907/8, iar cei dela facultăți și universități indicele despre toate cursurile ascultate și respective documentul despre progresul făcut;

c) că nici averea proprie, nici a părinților nu ujnge să acopere toate trebuințele pentru creșterea concurentului, spre care scop e a se produce atestatul dregătoriei politice competente. Atestatul să cuprindă date pozitive despre această avere și trebuie să fie subscris și de preotul locului, iar dacă n'ar fi acolo preot ori ar fi înruđit cu concurentul, trebuie să fie subscris din partea protopopului concurent.

2. Dacă concurentul a întrerupt studiile, atunci are să producă și atestat oficios despre ocupațiunea sa și despre purtarea sa morală pe acest timp.

3. Fiecare concurent are să arete în petițiunea sa, specialitatea la care, și locul unde voiește a continua studiile, cum și aceea dacă are și alt stipendiu.

4. Ceice voesc să studieze în străinătate, au să arete necesitatea de a face studii în străinătate, ca la cazul dacă li-se va votă stipendiul, să se poată îndată exoperă concesiunea ministerială prescripă.

5. Cu privire la concurenții pentru dobândirea de stipendii spre absolvarea școalelor militare de cadeți, se observă, că stipendiile aceste pe lângă documentarea condițiilor nilor stabilite în acest concurs (p. I, a) — c), 2, 3, 6, 8 și 9) numai atunci se vor extrada comandei școalelor militare, dacă concurentul va documenta, că este primit de elev regulat la respectiva școală de cadeți.

6. Petițiunile instruate cu documentele necesare sunt a se adresă la reprezentanța fundației lui Gozdu (Budapesta, VII. Holló-utca 8 sz.) până la 23 Iulie (5 August) a. curent.

7. Totodată se provoacă toți stipendiștii actuali, prin urmare și cei absolvenți, cari cer ajutoare pentru depunerea rigoroaselor și câștigarea gradului de doctor, ca până la 2/15 Iulie a. c. să arete rezultatul studiilor din anul școlar 1907/8, căci altcum li-se va sistă stipendiul, respective nu vor căpăta ajutorul.

8. Petițiunile, cari nu sunt instruate cu documentele sus amintite, sau sosite după termenul scris, nu se vor luă în considerare.

9. In interesul expedării regulate, fiecare concurent să indice în petițiune locul și poșta ultimă, unde este a i-se trimite rezoluțiunea reprezentanței.

Din ședința comitetului fundației lui Gozdu, ținută în Iunie 1908.

Comitetul.

Nr. 248/1908.

[144] 2-3

Concurs

Pentru întregirea postului de paroh în parohia de clasa primă **Nasna**, cu filia **Chișfalud**, protopresbiteratul **Murăș-Oșorheiului**, pe baza ordinului consistorial din 29 Ianuarie a. c. Nr. 779 Bis. — prin care sa anulat prima alegere — prin aceasta se scrie concurs nou cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român.”

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt celea fasionate la coala B, pentru întregirea venitelor de stat.

Concurenții au a-și așterne cererile concursuale instruite conform normelor în vigoare, subsemnatului oficiu, până la termenul indicat, și până inclusive 8 zile înainte de sinodul parohial electoral, după prealabila încunoștințarea a protopresbiterului, a se înfățișă înaintea alegătorilor pentru a cântă, respective a oficiă și cuvântă.

Murăș-Oșorheiu, la 3/16 Iunie 1908.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Mureș-Oșorheiu în conțelegere cu comitetul parohial.

Stefan Russu
ppresbiter.

Nr. 302.

[147] 2-3

Concurs

Pentru întregirea posturilor învățăorești din comunele mai jos însemnate, în protopresbiteratul **Sebeșului**, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român.”

1. **Réhán**, cu salariu de 600 cor. din cassa bisericii, relut de cuartir 50 cor. și grădină în natură.

2. **Deal**, cu salariu de 600 cor. relut de cuartir și grădină.

3. **Câlnic**, cu salariu de 600 cor. cuartir și grădină în natură.

4. **Căpâlna**, cu salariu de 600 cor. cuartir și grădină.

5. **Sibișani**, cu salariu de 600 cor. cuartir și grădină.

6. **Oarda-de-sus**, cu salariu de 600 cor. cuartir și grădină.

7. **Vingard**, cu salariu de 1000 cor. cuartir în școală 2 odăi și grădină.

Cu 1-a Iuliu 1910 și salariile împreunate cu posturile de sub 1-6 să întregesc la 1000 cor. parte din mijloacele proprii parte prin ajutoar dela stat.

Cuincuenalele se compută la toate posturile dela datul instituirii definitive în comuna respectivă. Anii serviți a'irea nu numeră.

Cei aleși sunt datori a instrui în școala de repetiție a conduce grădina de pomărit și a cântă cu copiii în Dumineci și sărbători la liturgie; învățătorul din Vingard va ținea și strana la Utrenie și Vecernie.

Concurenții au să-și înainteze cererile instruite conform normelor (din vigoare, în termenul indicat, subsemnatului oficiu protopresbiteral, și înainte de alegere să se prezenteze poporului în biserică spve ași arăta dexteritatea în cântări și tipic.

Sebeș, 4 Iunie 1908.

Oficiul protopresbiteral:

Sergiu Medean
protopresbiter.

Unde se pot procura

REVERENZI

croite cu chic și lucrare bine? Numai la

IOAN PETRAȘCU

măiestru croitor, Sibiu, Str. Cisnădiei Nr. 34,

pentru că el le croește foarte bine și pe lângă că le lucră din material bun le face și cu un preț de tot moderat și la caz de urgență le poate face în timpul cel mai scurt posibil.

Să mergem dar la el, să sprijinim industria românească, căci numai astfel putem deveni tari și mari! [25] 15-52

Premiat cu medalia cea mare la expoziția milenară din Budapesta în 1896.

Turnătoria de clopote și fabrică de scaune de fier pentru clopote

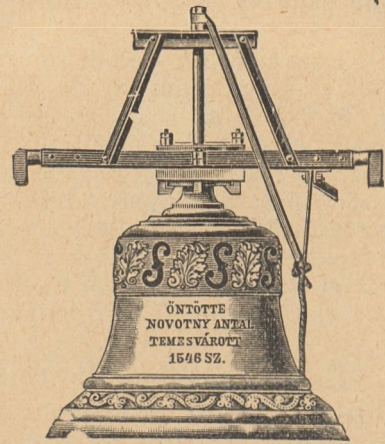
ANTONIU NOVOTNY

in Umisoara-Fabric

se recomandă spre pregătirea clopotele noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanță de mai mulți ani, provăzute cu ajustări de fier bătut, construite spre a le intoarce cu ușurință în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate (146) 30-52

Clopotele găurite

o invențiune proprie și premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura S, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrare mai voluminoasă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel că un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomandă pentru facerea de scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopotelor vechi cu ajustarea de fer bătut, ca și spre turnarea de toate de metal. Prețcuranturi ilustrate gratis.

BĂILE DE CURĂ BUZIAȘ

Stațiune de tren, poșta, telegraf și telefon.

Tren accelerat direct din Budapesta — gara vestică. — Saison din 15 Maiu — 15 Septemvrie.

Baie de cură specială pentru bolnavi de inimă, boale de femei, suferințe de beșică și rărunchi, formarea de piatră, îmbolnăvirii cataralice, îmbolnăvirea părților de mistuire și escrețiune, gălbinare, anemie, scrofulosă și boale englezești, slăbiciuni generale și boli cronice la părțile genitale femeiești. Izvor acid carbonic de sare și fier.

Prospect trimite

Direcțiunea băilor.

Din laboratorul acid-carbonic

dela băile Muschong din Buziaș

se trimite prompt din renumitul izvor, orice quant de fluiditate acid-carbonică, naturală și chemic curată.

A nu se schimba cu alt acid-carbonic artificial și puțin folositor.

Serviciu solid și conștientios.

Adresa telegrafică: **MUSCHONG, BUZIÁSFÜRDÖ.**

Telefon interurban Nr. 18.

Telefon interurban Nr. 18.

(286) 52-100

